
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΑΠΑΝΤΗΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ (ΑΓΝΩΣΤΟ)

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ 1:

Ἴσως οὖν εἶποιεν ἂν πολλοὶ τῶν φασκόντων φιλοσοφεῖν, ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο, οὐδὲ ὁ σώφρων ὑβριστής, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν ὧν μάθησίς ἐστιν ὁ μαθῶν ἀνεπιστήμων ἂν ποτε γένοιτο. ἐγὼ δὲ περὶ τούτων οὐχ οὕτω γινώσκω· ὁρῶ γὰρ ὡσπερ τὰ τοῦ σώματος ἔργα τοὺς μὴ τὰ σώματα ἀσκοῦντας οὐ δυναμένους ποιεῖν, οὕτω καὶ τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα τοὺς μὴ τὴν ψυχὴν ἀσκοῦντας οὐ δυναμένους· οὔτε γὰρ ἂ δειπράττειν οὔτε ὧν δειπέχεσθαι δύνανται. δι' ὃ καὶ τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες, κἂν ὧσι σώφρονες, ὅμως ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσι, ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὀμιλίαν ἀσκησιν οὔσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν.

Ξενοφώντας, Απομνημονεύματα, 1, 2, 19 – 20

⇒ Παρατηρήσεις:

1. Να μεταφραστεί το παραπάνω κείμενο.

[Μονάδες: /20]

2. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- α. **ὑβριστής**: την κλητική του ενικού αριθμού
- β. **μάθησίς**: τη δοτική του ενικού αριθμού
- γ. **ἀσκοῦντας**: τη γενική του πληθυντικού αριθμού και στα τρία γένη
- δ. **σώφρονες**: να γραφούν τα παραθετικά του ίδιου τύπου και να σχηματιστεί το αντίστοιχο επίρρημα με τα παραθετικά του
- ε. **ἀσκησιν**: τη δοτική του αντίθετου αριθμού

[Μονάδες: /5]

3. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- α. **τῶν φασκόντων**: το απαρέμφατο του ίδιου χρόνου και το δεύτερο ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού
- β. **μαθῶν**: τον ίδιο τύπο στο μέλλοντα

- γ. *πράττειν*: το δεύτερο ενικό πρόσωπο της οριστικής του υπερσυντελικού της αντίθετης φωνής
- δ. *ἀπέχεσθαι*: το δεύτερο ενικό πρόσωπο της προστακτικής του αορίστου της ίδιας φωνής
- ε. *δύνανται*: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής του ίδιου χρόνου

[Μονάδες: /5]

4. Να προσδιορίσετε τη συντακτική θέση των παρακάτω λέξεων του κειμένου. Να αναφέρετε και τον όρο που προσδιορίζουν: *τῶν φασκόντων, ὕβριστής, ποιεῖν, τῶν πονηρῶν (πρώτο), τῶν χρηστῶν.*

[Μονάδες: /5]

5. «ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο». Να αναγνωριστεί πλήρως η παραπάνω δευτερεύουσα πρόταση (εἶδος, εισαγωγή, εξάρτηση, εκφορά, συντακτικός ρόλος).

[Μονάδες: /3]

6. «δι' ὃ καὶ τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες, ..., τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν.»: Να γίνει ανάλυση των μετοχῶν σε αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις.

[Μονάδες: /2]

⇒ **Απαντήσεις:**

1. Ίσως λοιπόν πολλοί από αυτούς που ισχυρίζονται ότι φιλοσοφούν (ότι ασχολούνται με τη φιλοσοφία) θα μπορούσαν να πουν, ότι πράγματι τότε ο δίκαιος δε θα μπορούσε να γίνει άδικος ούτε ο σώφρων αλαζόνας ούτε και κανένα άλλο από εκείνα, τα οποία μπορεί κανείς να μάθει, αυτός που τα έμαθε θα μπορούσε να πάψει να τα γνωρίζει. Εγώ όμως σχετικά με αυτά δεν έχω αυτή τη γνώμη· διότι παρατηρώ, ότι, όπως ακριβώς εκείνοι που δεν εξασκούν τα σώματά τους δεν μπορούν να εκτελούν τα έργα του σώματος, έτσι εκείνοι που δεν εξασκούν την ψυχή δεν μπορούν (να εκτελούν) και τα έργα της ψυχής· διότι, ούτε μπορούν να κάνουν όσα πρέπει (να κάνουν), ούτε από όσα πρέπει (να απέχουν), (μπορούν) να απέχουν. Γι' αυτό και οι πατέρες τα παιδιά τους, και αν ακόμα είναι συνετά, όμως τα εμποδίζουν από τους πονηρούς ανθρώπους, επειδή κατά τη γνώμη τους η μεν συναναστροφή με τους ενάρετους είναι άσκηση της αρετής, όμως (η συναναστροφή) με τους πονηρούς (είναι) καταστροφή.

2. α) ὦ ὕβριστά, β) τῇ μαθήσει, γ) τῶν ἀσκούντων/τῶν ἀσκουσῶν/τῶν ἀσκούντων, δ) σωφρονέστεροι/σωφρονέστατοι//σωφρόνως/ σωφρονέστερον/σωφρονέστατα, ε) ταῖς ἀσκήσεσι(ν)
3. α) φάναι//ἔφησθα/ἔφης, β) μαθησόμενος, γ) ἐπέπραξο, δ) ἀπόσχου, ε) δύναιντο
4. τῶν φασκόντων: επιθετική μετοχή με υποκείμενό της το τῶν, λειτουργεί ως γενική διαιρετική στο πολλοί
ὕβριστης: κατηγορούμενο στο ὁ σώφρων μέσω του εννοούμενου συνδετικού ρήματος ἄν γένοιτο
ποιεῖν: αντικείμενο της μετοχής οὐ δυναμένους, τελικό απαρέμφατο, υποκείμενό του τοὺς ποιούντας (ετεροπροσωπία)
τῶν πονηρῶν (πρώτο): επιθετικός προσδιορισμός στο ἀνθρώπων (ομοιόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός)
τῶν χρηστῶν: γενική αντικειμενική στο τὴν ὁμιλίαν (ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός)
5. Δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση κρίσεως (αποφατική γιατί ἔχει ἄρνηση οὐκ). Εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο ὅτι γιατί δηλώνει αντικειμενική ἀποψη. Εξαρτάται ἀπὸ το ρῆμα εἶποιεν ἄν της κύριας πρότασης που εἶναι λεκτικό. Εκφέρεται με δυνητική ευκτική (ἄν γένοιτο) και δηλώνει το δυνατό στο παρόν και το μέλλον. Η πρόταση λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρῆμα εἶποιεν ἄν της κύριας πρότασης.
6. Η μετοχή που υπάρχει στο παραπάνω ἀπόσπασμα εἶναι μία ὡς οὖσαν. Η μετοχή εἶναι αιτιολογική μετοχή υποκειμενικής αιτιολογίας και θα ἀναλυθεῖ σε ἀντίστοιχη αιτιολογική πρόταση. Η ἀνάλυση που θα κάνουμε θα εἶναι με οριστική ἴδιου χρόνου με τη μετοχή λόγω ἐξάρτησης της μετοχής ἀπὸ ἀρκτικό χρόνο (εἵργουσιν). Το υποκείμενο της μετοχής εἶναι η λέξη τὴν ὁμιλίαν και γι' αὐτό θα την τρέψουμε στην ονομαστική. Θα διατηρήσουμε τον σύνδεσμο ὡς στην εἰσαγωγή για να εκφράσουμε τον υποκειμενισμό στην εκφορά της πρότασης. Η ἀνάλυση θα γίνει ως εξής.
δι' ὃ και τοὺς υἱεῖς οἱ πατέρες, κἂν ὦσι σώφρονες, ὅμως ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἵργουσιν, ὡς ἢ μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλία ἄσκησίς ἐστὶν τῆς ἀρετῆς, ἢ δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσις.

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ 2^ο:

Ἄξιῳ δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἄν τι τῶν ἀληθῶν μετὰ παρρησίας λέγω, μηδεμίαν μοι διὰ τοῦτο παρ' ὕμῶν ὀργὴν γενέσθαι. Σκοπεῖτε γὰρ ὡδί. Ὑμεῖς τὴν παρρησίαν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων οὕτω κοινὴν οἴεσθε δεῖν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε και τοῖς ξένοις και τοῖς δούλοις αὐτῆς

μεταδεδώκατε, καὶ πολλοὺς ἂν τις οἰκέτας ἴδοι παρ' ἡμῖν μετὰ πλείονος ἐξουσίας ὅ,τι βούλονται λέγοντας, ἢ πολίτας ἐν ἐνίαις τῶν ἄλλων πόλεων, ἐκ δὲ τοῦ συμβουλεύειν παντάπασιν ἐξεληλάκατε. Εἶτα ὑμῖν συμβέβηκεν ἐκ τούτου, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούουσιν, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν.

Δημοσθένους, Κατὰ Φιλίππου, Γ, 3 – 4

⇒ Παρατηρήσεις:

1. Να γραφεί η μετάφραση του παραπάνω κειμένου.

[Μονάδες: /20]

2. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- α. τῶν ἀληθῶν: τη γενική του ενικού αριθμού στον συγκριτικό βαθμό
- β. ὑμῶν: τη δοτική του ενικού αριθμού για το τρίτο πρόσωπο
- γ. τις: τη δοτική του ενικού αριθμού για το ουδέτερο γένος
- δ. οἰκέτας: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού
- ε. ἡδονήν: τη δοτική του πληθυντικού αριθμού

[Μονάδες: /5]

3. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

- α. Ἀξιώ: το δεύτερο ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του αορίστου της ίδιας φωνής
- β. Σκοπεῖτε: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του ίδιου χρόνου της ίδιας φωνής
- γ. μεταδεδώκατε: το δεύτερο πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού της αντίθετης φωνής
- δ. βούλονται: το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής του αορίστου
- ε. κινδυνεύειν: τον ίδιο τύπο στον παρακείμενο

[Μονάδες: /5]

4. Να προσδιορίσετε τη συντακτική θέση των παρακάτω λέξεων του κειμένου. Να αναφέρετε και τον όρο που προσδιορίζουν: *τῶν ἀληθῶν, πᾶσι, ὅ,τι, λέγοντας, πρὸς ἡδονήν.*

[Μονάδες: /5]

5. *Ἄξιῳ δέ, ... ὀργὴν γενέσθαι:* Στο παραπάνω τμήμα να εντοπιστεί ο υποθετικός λόγος και να αναγνωριστεί το είδος του.

[Μονάδες: /5]

⇒ **Απαντήσεις:**

1. Έχω την αξίωση, άνδρες Αθηναίοι, αν λέω κάποια αλήθεια με ελευθεροστομία, καθόλου να μην οργιστείτε εναντίον μου γι' αυτό. Σκεφτείτε δηλαδή έτσι. Εσείς για τα άλλα ζητήματα πιστεύετε ότι η ελευθεροστομία πρέπει να είναι τόσο κοινή σε όλους όσοι βρίσκονται στην πόλη, ώστε ακόμη και στους ξένους και στους δούλους την έχετε παραχωρήσει και γι' αυτό θα μπορούσε κάποιος να δει στην πόλη μας δούλους να λένε με περισσότερη ελευθερία ό,τι θέλουν από πολίτες σε μερικές από τις άλλες πόλεις, όμως έχετε ολωσδιόλου απομακρύνει (το δικαίωμα της ελευθεροστομίας) από όσους θέλουν να σας συμβουλευθούν. Έπειτα έχει συμβεί σε σας γι' αυτό στις μεν συνελεύσεις να καμαρώνετε και να κολακεύετε που όλα τα ακούτε προς ευχαρίστησή σας, στις υποθέσεις όμως και σε όσα γίνονται να διατρέχετε ήδη τον έσχατο κίνδυνο.
2. α) ἀληθεστέρου, β) οἶ/οί, γ) τινί/τω, δ) οἰκέται, ε) ἡδοναῖς.
3. α) ἀξιώσης, β) σκοπούντων/σκοπείτωσαν, γ) μετεδίδοσθε, δ) βουλευθεῖμεν/βουλευθεῖμεν, ε) κεκινδυνευκένας.
4. *τῶν ἀληθῶν:* γενική διααιρετική στο **τι** ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός
πᾶσι: δοτική προσωπική απλή στο παρόσωπο *δεῖν*
ὅ,τι: αντικείμενο του ρήματος **βούλονται**
λέγοντας: κατηγορηματική μετοχή συνημμένη στο αντικείμενο του ρήματος *ἴδοι* στο *οἰκέτας*, εξαρτάται από το ρήμα *ἴδοι*
πρὸς ἡδονήν: εμπρόθετος προσδιορισμός του σκοπού στο *ἀκούουσιν*
5. *Ἄξιῳ δέ, ... ὀργὴν γενέσθαι:*
Υπόθεση *ἂν τι τῶν ἀληθῶν μετὰ παρρησίας λέγω* (*ἂν* + Υποτακτική), απόδοση *ἀξιῳ μηδεμίαν μοι διὰ τοῦτο παρ' ὑμῶν ὀργὴν γενέσθαι* (Οριστική Ενεστώτα). Το είδος του υποθετικού λόγου δηλώνει την αόριστη επανάληψη στο παρόν και το μέλλον.